РЕСПУБЛИКАМЫЗЫН ХӘЛГ ӘРӘДЈЫСЫ ГҮВӘӘРЛӘРИ

ҺӘКИМ–БӘСТӘКАР

Гапы ачыгча ачыҗы вә һәйәтә гарабәкиз, ачыг бир гыз кирди. Әдәмләр дә, ачыг бахышда оны танымадылар. Һачыбәбанын анасы һәйәтә чыхараг сорушду:

— Гызым, сон кимсән? Нә истәйирсән? Гызын ачыглары гызарды, утанчаг һалда чаваб верди:

— Бағышлайын, һачыбәбә Һәсәнов бурада ашайыр?

— Бәли, әләдир ки, вар...

— Мән ону көрмәк истәмирәм.

Гызы чәрги ја'вәт етдиләр.

Әсгәр дәдә бостакарла бәлкә хәнәндәнин нә ишлә бағлысы белә башланды.

Бу һадисә 1955-чи илин март айында Әһмәдли гәсәбәсиндә баш вермишди.

Отагда һачыбәбә илә Зәмирәнин сөһбәти давамлы.

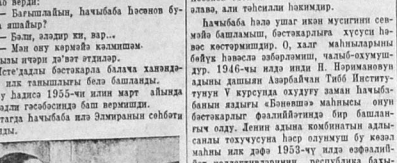

— Һансы мәнијаны билирсән? — дејә һачыбәбә ондан сорушду.

— Ејнә ағыш» вә «Азәрбајҹан мараты» мәнијаларындан башга бир дә һанә мәнијасыны оху билирәм.

Һачыбәбанын хәбәри илә Зәмирә «Бајчы бәрә» адлы һәнд филминдән мәнијаны өз ашына хас олмадығы үчүн ачыгларда оху-ду.

Һәмин вахт һачыбәбә Һәсәнов Әһмәдли гәсәбәсиндәки мәдәнијәт евинин бадин рәһбәри вәзифәсиндә ишләјирди. О, радио заводунун фәһләси Сәра Абдуллајева, педагожи институтунун тәләбәси Васиф Чәфәров вә башга кәнчләрлә бирликдә Зәмирә Рәһимованы да өз ансамблына гәбул етди. Зәмирә ансамбл илә бирликдә чох чалышды, еһтијатлы әсәрләр өјрәнди. Нәзәрә алына парчда чыхыш етди, сонрадан филармонијанын солистләри одду вә әсәрләрә дахил едилмәсинә Москвадакы бахышында иштирак етди.

Зәмирәнин өз мүәллими Һәтһанда чох аз мә'лумату вар иди. О, һачыбәбанын тәкчә бир-ики дәфә ашхана мүәллиф кими танынмасы. Анчаг биламиди ки, һачыбәбә Һәсәнов габилијјәтли бостакар олмағдан әлавә, ајны тәһсилин һакимдир.

Һачыбәбә һәлә ушаг икән мусигинин сенмәйә башламасы, бостакарлыгла хүсусән бәсләнмәсидир. О, хәлг мәнијаларына бөјүк һәвәслә әбәрәлмиш, чалмаг-охумагдыр. 1946-чы илдә инди Н. Нәримановун адына дашынан Азәрбајҹан Тибб Институтунун V курсунда охудуғу заман Һачыбәбанын ифадасы «Боновшә» мәнијасы онун бостакарлыг фәалијјәтиндә бир башланғыч олду. Јенә адына комбинатын адлы-санлы тојчуларына һәср олунмуш бу кәләм мәнијасы илк дәфә 1953-чү илдә өфәдијјәт колленктивләринин республика бахышында ифа олунду.

Һачыбәбә, Асаф Зеј**наллы** адына мусиги мәктәбинин хор дириҹору факултәсиндә охумуш вә Москвада Халг Ирадәчиликләри Евә нәздинәки мусиги мәктәбиндә гијбәт тәһсил алмышдыр. О, Азәрбајҹан Тибб Институтуну битирдикдән сонра һакимлик етмәклә бәрабәр, мусиги ирадәчиликләри илә мүнтәзәм сурәтдә мәшғул олмуғдур. Онун бостакарлыгы «Өфәдијјәтләр маршы», «Совет халгы» сүитасы (1947), «Шәнлик мәнијасы» (1953), «Јенә ағыш», «Әлләр кәләбир» (1954), «Кәнчлик сүитасы», «Јениә кәләндә» (1955), «Чарчаг ојнан», «Тәлә салым» (1956), «Јығынын нөвраты», «Вәтәним» (1957) вә башгалары динләнилмәјә тәрәфиндән сәмими гаршыланмышдыр.

Һачыбәбә «Бу ерә» вә «Синин кәләбә-ләнә» мәнијаларыны халг мусигисинин зәнгин чөрәјләри әсасында јазмышдыр.

Һ. Һәсәнов 70-ҹи артыг мусиги әсәрләри јазмалгадыр. Тәәссүф ки, бу әсәрләрин чох аз һиссәси динләнилмәјә мө'лумдур.

Һачыбәбә Һәсәнов өфәдијјәт саһәсинда хидмәтләринә көрә дефәләрлә мукафатланмыш вә фәхри фәрманла тәлтиф олунмушдур. Һачыбәбә Һаҹ кәнчдир. Онун чарпыҗысы ишләјә-ләјә чыхмагдадыр. Бәлкә, кәниш перспективләр вардыр.

А. АГАЗАДӘ

ХАТИРӘЛӘР

Мүәллиф: Һачыбәбә Һәсәновундур. Сөзләри: Бәхтијар ВАҺАБЗАДӘНИНДИР.

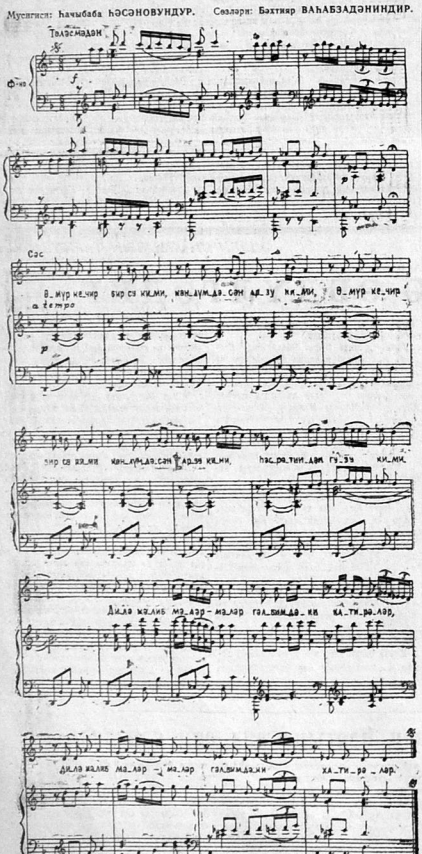

Ашыг Нағы Рзаев

Азәрбајҹанын көркәмли ашыгы мәрһум Мирәх Бәһрамовун етирмәләрindән бири Нағы Рзаедир.

Ашыг Мирәхин өз бөјүк арзусу бу иди ки, ашыглыг сәнәти даһа да инкишаф етсин, габилијјәтли сәнәткарлар јетишсин. О, билирди ки, сонрадан адамларынын мәдәнијјәтә, мусигијә тәләби кәтдикчә артыр. Она көрә әлә ашыглар етирмәк лазымдыр ки, онлар халгымызын әнкин вә гијмәтли ирсини ишләјә билсинләр. Ашыг Мирәхин бу арзуларынды годуглаларындан бири да Азәрбајҹанын танынмыш ашыгы Нағы Рзаедир.

Ашыг Нағы 1903-чү илдә Тавуз рајонунун Дузгырлыгы кәндиндә әнтиҹ вә бохсулуҗ ичәрисинда ашаын бир аилә**дә** анадан олмуғдур. Кичик ишләрында етим галан Нағы кәндләки әмисинин һималәсиндә ашамышдыр. Ушаг икән ашыг сәнәтини чох севән Нағы пулу олмадығындан саза һәср**ет** иди. О, һәмин күнләри хатырлајыр дејир: «Ганды гырыгмын бир гуш јумаг үчүн гамада нечә һәфтә чөкирдим, мән дә саза әлә һәср**ет** иди».

Чох чәкмир ки, мәәлләтин бир сәсләр охуын конч Нағынын сәдәсы ашыг Мирәхин гулагына чатыр. О, Нағын бир ата кими гайғы көстәрир. Ашыг Нағы «Кейчә куја», «Рупанин», «Мисри», «Гајтарма», «Кейчә шәрләри», «Көрәм шәкәстәсі», «Коросаг», «Дүбейт», «Кәрайлы», «Пәрвин чухуру», «Гарачы», «Көзәлләмә» вә с. классик саз һаваларыны мүкәммәл өјрәнир.

Бөјүк Вәтән мүһарибәси күнләринда чәбһәдә кедән Нағы орада да сазынды дошуна бәсәрар әсәрләрини гоһрәманлыг вә рәшадәт сәсләмишдир. Бир заман хәзәл ашыглардан јујнуда зәнкин халг сәнәтини ачмагдадыр. Бир ашыг Нағы Рзаев өз өмрү боју Самад Мәһдиев вә Һүсејн Сәмәдов кими чаван ашыглары тәрбијә әдир. О, бу ихтиларда Бакы әдәбијјәткешләри гаршысында чыхыш этмишдир. «Гарачы» үстүндә Самад Бурјунун:

Әй әлләр сәсимә бир гулаг верин,
Өмрүмүн илк чағы әлдә ашыг дүшдү,
Шаирләр вәтәнә бизим тәрәфдән,
Тәрәнлә өйлады әдәмә ашыг дүшдү.

бәнди илә башланан гошмасны илә һәвәслә охуор ки, ону динләдикчә, гәлбиндә кончлик чағлары, Вәтәнимизин фүсункар мәнзәрләри көз өнүндә чанланыр.

Динләјиҹиләрин Нағы Рзаеви һәр дәфә куруатлу алгышларла гаршыламасынын сәбәби онун ашыг һаваларынды чох сәлис, ширин чалмасы вә мәлаһәтлә охумасыдыр.

Нағы Рзаев классик ашыгларын ирсини дәриндән өјрәнән Ашыг Гурбан, ашыг Әбдүл Диварганлы, Ашыг Әләскәр, Ашыг Мирәх ән'әнәләрини давам етдирән ашыгларандыр. О, мәһәллары ифа етдији заман бәдәнинә, аиларынын чалыб-охудуғу һавалара әлә үйғунлашдырыр ки, илк бахышда ону ашыг сәнәтини мүкәммәл билән бир сәнәткар кими гијмәтләндирмәли олурдуг. Тәәссүф ки, Халг ирадәчиликләрини эни, бәзи халг сәнәткарларына үз чыхарыб тәблиг етмәкдә кифаәт дәрәҹә фәаллыг көстәрмир. Өз төвәзә'карлыгы үзүндән күтләләр ичәрисиндә һәлә истәнилән гәдәр мәшһур олмасын исте'дадлы халг ирадәчиликләрини үзә чыхармаг үчүн ачыгмыш кениш имканлардан истифадә әдилмәлидир.

Расим КӘРИМОВ
Низами адына Әдәбијјат вә Дил институтунун кичик әлми ишчиси.

Украина әстрада оркестринин чыхышлары

Республикамызын пајтахтына илк дәфә гастрола кәлмиш Украина Дөвләт әстрада оркестри М. Магомаев адына филармонијанын бинасында бир нечә күндүр ки, консертләр верир. Бакы тамашачылары тәрәфиндән марагла гаршыланан гардаш Украинанын әстрада оркестри өлкәмизин чаван ирадәчиликләр колленктивларындандыр. Бу коллектив 1955-чи илдә Кијевдә тешкил олунмушдур. Әстрада оркестринин һеј'әти скрипка, саксафон, труба, контрабас, трамбон вә башга мусиги аләтләриндә чалан бачарыглы ифачылардан, һәмчинин Украина мәнәи вә рәгсләринин ифа әдән солистләрдән ибарәтдир. Әстрада оркестри тәшкил олундуғу ики ил әрзиндә тәкчә Украинанын шәһәр вә кичик шәһәрләриндә дејил, әјни заманда гардаш Естонија, Латвија, Литвија, Бүјүк Британ вә Ирландијанын, Чехословакијанын вә Мәчарыстанын, Чин Халг Республикаларын